

JUHANI SEPPOVAARA

Posti- miehen kesä

GALLINARTUM

Postimiehen kesä

Postimiehen kesä

JUHANI SEPPOVAARA

Kaikki oikeudet pidätetään. Mitään tämän kirjan osaa ei saa jäljentää, tallentaa tietojärjestelmiin tai välittää missään muodossa tai millään tavalla (mekaanisesti, valokopioimalla, äänittämällä tai muuten) ilman tekijän etukäteistä kirjallista lupaa.

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2026 Juhani Seppovaara, Gallinarium
gallinarium20@gmail.com
www.juhaniseppovaara.fi

Graafinen suunnittelu: Minna Luoma
www.candygraphics.fi

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8865-3

Tienpientareella puski esiin ensimmäisiä leskenlehtiä. Ne täplittivät routaisen maan harmautta. Mäkiä siinsi toistensa takaa ja välistä. Taivaan reunalla kuului Älänteen vettä, joka heijasteli aamuauringon säteitä.

Ensimmäiset muuttolinnut olivat palanneet. Kiuru liversi heleästi korkeuksissa, pudottautui sitten niitylle kuin kivi ja jäi tepastelemaan kellastuneelle ruohikolle. Kohta niityn kukat putkahtaisivat esiin ja koivut puhkeaisivat hiirenkorvalle.

Olisinpa saanut yhä ihastella tätä näkymää kirkkain aistein ilman surun harsoa.

Palasin ajatuksissani neljän vuosikymmenen takaiseen suveen. Kun Henry Theel lauloi Kaavin lavalla rumbaa *Tropiikin yössä*, pokkasinkin kukkahameiselle Ritvalle. Se ei jäänyt kahteen tanssiin. Meistä tuntui heti, että askelemme sopivat yhteen myös lavan ulkopuolella.

Lähdimme lavalta kävelylle lehtoiseen niemeen. Puro solisi viereillä ja hävisi lepikon hämääseen. Etäiset maisemat harsoontuivat autereeseen.

Lämmin ilta viileni yöksi. Himmeä valo ympäröi meitä unenomaisena onnena. Ritva sanoi lehahtaneensa ajan ja paikan tuolle puolen.

Kuljimme järven rantaa seurailevaa kukkien reunustamaa lepikopolkua, jossa puunjuuret kohosivat käärmeisinä. Kun eteen tuli

veteen kaatunut haavan runko, istahdimme sille ja piirsimme ranta-hiekkaan nimikirjaimemme. Aallot hyväilivät hiekan sileäksi, mutta mieliimme ne jäivät.

Tuon yön jälkeen soutelimme usein Älännteellä. Ritva piti melalla perää ja hyräili tuttuja laulelmiä. Silloin tällöin hän kuopaisi kädellään vettä ja vilvoitteli sillä kasvojaan. Onkiminen ei sopinut hänen luonnolleen; pelkkä ajatus kalan nielaisemasta koukusta oli ylitsekäymätön. Kala-ateriat hänelle silti maistuivat.

Juhannuksena ostettiin kihlat ja loppukesästä tanssittiin häävalsia. Muutimme Ritvan isän rakentamaan hirsitaloon Joutenmäen harjalle. Paikan nimi lienee ollut savolaista pilaa. Rautavaaran kirkolle oli peninkulman matka.

Lapsettomuus varjosti auvoista avioliittoamme. Mietimme mikä meissä oli vikana, mutta emme halunneet selvittää syytä. Pidimme lohdutuspuheita toisillemme. Niistä ei juuri ollut apua. Keskustelut aiheesta naapureiden ja tuttujen kanssa olivat kiusallisia. Selän takana tilannetta taatusti päiviteltiin. Oli pakko hyväksyä, ettei elämän kulku ollut yksin omissa käsissä.

Ritvan isä oli rakentanut tyttarelleen leikkimökin, jota valkoiset vuorilaudat koristivat. Sen kuistilla oli penkit. Sisälle oli jäänyt hella ja astiasto. Käyttämättömänä mökki oli malkana silmissämme, mutta emme raaskineet sitä hävittää.

Sen vieressä kasvanut koivun taimi oli voimistuessaan työntänyt mökin vinoon. Koivua emme liioin hennoneet kaataa. Sen kasvussa näimme vuosien kulun ja menneen elämämme. Nyt toivoin koivun rusentavan mökin niin, ettei tarvitsisi sen kohtaloa miettiä, saati potea siitä huonoa omaatuntoa.

Häiden jälkeen aloitin työt postinkantajana. Postipaavoksi minua kutsuttiin. Ritva toimi myyjänä kyläkaupassa, jossa asiakkaila oli nimet. Hänellä olisi ollut pari vuotta aikaa eläkeikään. Hän unelmoi usein asioista, joita tekisi, kun työ ei olisi riippana.

Kun Ritvan vatsasyöpä löydettiin, se oli levinnyt eikä mitään ollut tehtävissä. Sinä hetkenä molempien elämä sai uuden suunnan.

Käydessäni ostoksilla näin myyjien ja asiakkaiden katseissa myötätuntoa. Se jäi sanattomaksi, mikä hämmensi. En kuitenkaan halunnut muiden kauppojen asiakkaaksi. Tarjousten perässä juokseminen ei ollut koskaan kiinnostanut.

Ritva tuli joka käänneessä vastaan, mutta ei enää haaveena vaan menetyksen aaveena. Kotitalo ja pihamaa olivat samoja kuin mitään ei olisi tapahtunut. Pihakoivun lehvästö humisi välinpitämättömänä. Toisinaan näin siinä Ritvan hengen värähtelevän.

Ritvan hautajaisten aikoihin aho-orvokkien kukat kuihtuivat. Samoihin aikoihin prinsessa Diana kuoli auto-onnettomuudessa. Kukaan meistä ei ole turvassa, mutta tiesin ryytimaata reunustavien orvokkien heräävän kuolleista.

Ajoin tuolloin viimeistä vuotta postia. Se auttoi selviämään pahimman yli. Reitin varren asukkaat olivat tuttuja ja aikaa jäi myös rupatteluun. Minua pidettiin taipuisana suremaan surevien mukana ja nauramaan nauravien kanssa.

Eläkkeelle jäätyäni sauvakävelin postinjakoreitilläni. Kuvittelin että minua pidettiin sen vuoksi hassahaneena. Menin kansalaisopiston englannin jatkokurssille ja hankin käytettyjä Linguaphonelevyjä. Pänttäsin kieltä kuin riivattuna, vaikka tiesin, ettei sillä olisi käyttöä. Se auttoi hieman, mutta ei siitä ollut työn korvikkeeksi.

Joutilaisuudessa taloon ja maisemaan liittyvät muistot kääntyivät painajaismaiseksi. Ohdakkeet valtasivat Ritvan ryytimaata, mutta minulla ei ollut voimia rikkaruohojen hävittämiseen. Uni oli katkonaista ja siitä herätessäni haroin vaistomaisesti viereistä petiä. Tunsin itseni puolikkaaksi ihmiseksi.

Sorruin kaappijuopotteluun. Nousuhumalassa mielessä harhaili jotain toivon tapaista, mutta se haihtui ja ahdinko syveni. Krapulaamuina kirvelevä ikävä oli pahimmillaan.

Olin usein pirtistä aukeavaa maisemaa ihastellessani miettinyt, että täältä lähdän vain raudoissa tai laudoissa. Enää en ollut siitä varma. Ehkä olisi sittenkin parempi jättää Rautavaara, niin tuskalliselta kuin ajatus tuntui.

Entä jos lähtisin, niin minne? Postireitin tienhaaroissa ei tarvinnut miettiä suuntaa, eikä elämäni poluilla muutoinkaan. Kipuilin kysymyksen kanssa ja odotin turhaan selväjärkisyyden puuskaa tai ihmeen kaltaista ilmoitusta.

Postilaatikostani poimin lehtisen, jossa kysyttiin missä haluat viettää iäisyytesi kun kuolet. Kysymys oli hyvää tarkoittava, mutta sen pohtimisen aika tuli myöhemmin.

Ritva uskoi elämään kuoleman jälkeen ja siihen, että on taivas, jossa tapaamme kerran. Hän oli mennyt sinne vain edeltäpäin. Tai-vuttelin itseni ajattelemaan samoin, mutta järki pani vastaan. Lap-suuden usko oli otettu minulta pois, vaikka se toisinaan pulpahteli pintaan.

Olin tehnyt Ritvalle muistokiven aitan sammaloituneesta porrasaskelmasta. Sillä hän tapasi istuskella ilta-auringossa kutoen tai lueskellen. Kiinnitin kiveen messinkisen sydämenmuotoisen laatan, jossa on hänen nimensä ja elinvuodet.

Ajattelin ensin asentaa kiven päälle metallisen varpusen, mutta luovuin aikeesta. Viivähtäkööt linnut siinä kuten ne olivat tehneet porrasaskelmalla. Ripottelin leivänmuruja kivelle lintujen houkuttelemiseksi Ritvan seuraksi. Samalla konstilla isä oli viekoitellut kaloja.

Ritvan haudalla käynnit loppuvat, jos asun muualla. Toisaalta ne tekivät aina surulliseksi ja saattaisikin olla parempi niistä luopua. Kun katsoin hautakiveä, tuntui että Ritva oli hylännyt minut kuoleamalla.

Viimeiset kuukaudet olivat tuskallisia, Ritvalle kipujen vuoksi ja meille molemmille yhteisen taipaleen lopun odotuksessa. Hän oli jo antanut vihkisormuksensa minulle muistoksi.

Kun tervapääskyt lähtivät, Ritva oli jo poissa, tuskin tunnisti minua. Tuli vielä kirkas hetki, kun hän kiitti kyynelten läpi yhteisistä rakkaudentäyteisistä vuosista. Sitten hänen katseensa lukkiutui sylissä lepääviin käsiin.

Laskeva aurinko värjää maiseman punertavaksi. Näyttää kuin mäntyjen rungot palaisivat. Västäräkki kilistelee rantakivellä ja etäältä kantautuu karjankellojen kalkatusta.

Isä työntää talvella rakentamansa ja tervaamansa veneen vesille. Istahdan perätuhdolle, panen matopurkin sen alle ja uitan käsiäni viileässä vedessä.

Pohjalla on ensimmäinen onkeni, jonka isä oli luvannut tehdä jäiden lähdettyä Älänteestä. Vapa oli pihlajasta, jonka olin itse kuorinut. Se tuoksui yhä tuoreelta puulta.

Kohon isä teki mehupullon korkista. Hän halkaisi haulin terävällä veitsellä ja puristi haulin siiman ympärille painoksi. Koukkuja hänellä oli kotona pussillinen.

Isä soutaa kohti lahdelmaa, jonka tietää kelpo kalapaikaksi. Tunnen kaislojen hajun. Kuiko-kuiko, kuikka huutaa kimeästi ja sukeltaa. Siristän silmiäni ja yritän katsoa missä se nousee pintaan. Viimein se näkyy aivan eri suunnassa. Sillä on kuore nokassaan.

Välillä isä lepuuttaa airoja, pitelee kylkeään ja ärähtää ruman sanan.

- Lähetkö vielä sotaan?
- Sota on ohi.

Isä laskee ankkurin köyden varassa pohjaan ja ripottelee leivänmuruja veteen. Pujotan madon koukkuun, sylkäisen siihen ja heitän siiman järveen. Tästä hetkestä unelmoin jo talvella.

Virta vie koho rannasta pois päin kunnes siima kiristyy. Koho heilahtelee vaaka-asentoon, kun särjen sintit näykkivät matoa. Sitten ei tapahdu mitään. Isä sanoo, että pitää olla kärsivällinen.

Äkkiä koho sukeltaa ja vapa taipuu kalan tempoillessa vastaan. Lennätän ahvenen veneeseen.

– Ensimmäinen kalani!

Irrotan sen koukusta ja laitan uuden madon koukkuun. Madon häntä jää kiemurtelemaan. Isä ottaa kalikan käteensä ja sanoo, että kala pitää heti kolkata, ettei se kidu.

Heitän siiman järveen. Pian tulee toinen ahven, äskeistä isompi. Isä sanoo näiden riittävän. Kalaa pitää jäädä järveen seuraavan keran varalle.

Isä soutaa rauhallisiin vedoin paluusuuntaan. Vesipisarat helmeilevät airojen lavoissa. Satakieli viheltelee ja rätistelee rantalepikossa. Isä sanoo vasta sodan melskeen jälkeen oppineensa kuuntelemaan sen sulosointuja.

Ahvenet perattuaan isä kerää risuja ja kuivuneita oksia nuotioksi ja tuikkaa ne tuleen. Hän katkaisee pajusta kaksi puolimetristä tikkaa ja työntää ne ahveniini niiden selkärunkaa pitkin.

Hän antaa toisen niistä minulle ja näyttää miten liekkien annetaan nuoleskella ahventa ensin ruotopuolelta. Kun niiden pinnat ovat ruskistuneet, hän vetää toisesta malliksi nahan suomineen irti. Hän maistaa ja virnistää. Teen saman perässä.

Olen hypännyt leikistä toden tekoon. Tällaiseen maailmaan astun vertaisena.

Äläne oli taas vapautumassa tummenneesta jääpeitteestä. Kun luistelin siellä lapsena, muistin aapisen värssyn: *Päivä kirkas kimmeltää, välkkyy järven pinta. Aaltosia peittää jää, sileä on silta.* Samana vuonna ongittu ahven oli ensimmäiseni.

Keitin aamukahvit kuten tuhansia kertoja aiemmin. Levitin paahtoleivälle Ritvan tekemää puolukkahilloa, jota oli maakellarissa vielä muutama lasipurkillinen. Kun ne loppuvat, se on taas yksi

naula lohdun arkkuun.

Eläkkeelle jääneiden postimiesten tapaaminen toissa viikolla palasi taas mieleeni – tai oikeastaan se oli piilotellut alitajunnassani kaiken aikaa. *Aseman Vintissä* Kouvolassa otettiin kuppia ja niiden rohkaisemana puhuin Ritvan kuolemasta ja muuttoajatuksista.

Kirkkonummelainen postimies kertoi talosta, joka oli ollut vuosia tyhjillään. Paikan omistanut maanviljelijä oli tarjonnut sitä asuinkäyttöön pientä kunnostelua vastaan.

Helsingin tienoot eivät asuinseutuna minua sytyttäneet. Sieltä kuuli uutisia tiuhasta asumisesta, liikenteen melusta ja koppavista ihmisistä, jollaisia näki junien ykkösluokan vaunuissa. Lapsena matkustin kerran vanhempieni kanssa kolmannen luokan vaunussa. Se vei perille yhtä lailla.

Aina kun istuin keittiöpöydän ääressä kahvimuki kädessäni ja katsoin Älänteen suuntaan, Kirkkonummen tyhjä talo kummitteli mielessäni. En juuri muistanut, mitä olin paikasta kuullut, ja olikin syytä kysellä siitä selvin päin. Väänsin puhelinnumeron, jonka kollega oli kirjoittanut lapulle.

Hän vastasi ja kehui paikkaa luonnonläheiseksi idylliksi. Ei olisi uskonut tienoon sijaitsevan ruuhka-Suomessa. Se oli maanviljelijä Hjalmarin mailla, kolmen peninkulman päässä Helsingistä. Kirkkonummen kirkonkylään oli viitisen kilometriä. Seudulla oli somia järviä, eikä merikään ollut kaukana.

– Jätin itse hiljattain seudun.

– Mikä Hjalmar on miehiään? kysyin.

– Reilu mies. Ei pöyhkeillyt kuten monet äveriäät. Hän oli ruotsinkielinen, mutta ei vierastanut suomenkielisiä. Juteltiin usein kun vein hänelle postia.

– Voitko varmistaa, että tarjous on voimassa?

– Rimpautan hänelle ja kehun sinua.

– Nooh... Riittää kun soitat.

Tunnin kuluttua kollega soitti ja sanoi Hjalmarin toivottaneen Paavon tervetulleeksi Kirkkonummelle. Hjalmar ei halunnut talon

asumattomana ränsistyvän saati päätyvän ryyppyporukan tukikohdaksi.

Päätin katsastaa paikan sitoutumatta mielessäni loikkaan. Huomiseen on mentävä ja mieluummin pystyssä päin kuin selkä edellä. Uusi alku ei olisi liian myöhäistä. Pahimmassa tapauksessa tulisin maitojunalla takaisin, mikä ei tekisi minusta tuhlaajapoikaa.

Puilla on juuret, eivätkä ne voi paikkaansa valita. Itselläni oli sidos kotipaikkaani, mutta en ollut metsän puu, jonka ainoa tehtävä tässä maailmankaikkeudessa on pysyä pystyssä.

Serkkupoikani oli etsiskellyt taloa Rautavaaran seudulta. Kerroin hänelle hautovani muuttoa. Jos niin kävisi, hän saisi asettua talooni. Olisi lohdullista ajatella, että talo jäisi luotettaviin käsiin ja osaksi elämän kiertokulkua.

Kävin tapaamassa ystävääni Voittoa, joka asui kivenheiton päässä talostani. Kun kerroin aikeistani, hän lupasi tuoda tarvittaessa moponi ja muut tavarat koppiautollaan Kirkkonummen Jorvaksen, jossa joutilas talo odotti.

Sovimme että kokoan muuttotavarat ulkovarastooni. Voitto toisi ne Kirkkonummelle tai jättäisi tuomatta, jos palaisinkin Rautavaaralle. Hän tarjoutui heittämään minut Kuopion asemalle.

Taloon oli neljän vuosikymmenen aikana kerääntynyt jos jonkin sorttista rompetta. Kokosin pois heitettävät kasaan pihalle. Kävi miten kävi, se työ ei mene hukkaan. Osan huonekaluista jättäisin suosiolla serkkupojalleni ja jotakin antaisin Voitolle ja hänen vaimolleen.

Mitä ottaa ja mitä jättää, siinä riitti punnittavaa. Kahden maataavaa petiä en halunnut mukaan. Muistoesineiden ja tuttujen tavaroitten karsiminen oli raastavaa. Pari päivää vierähti siihen. Ritvan asusteet olin polttanut sen jälkeen kun niiden tuoksu oli haalistunut. Se sattui silloinkin, mutta en halunnut nähdä niitä myöhemmin kenenkään yllä.

Punavartisen raparperin juurakon olin pannut säkkiin. Isoisäni toimi yhden kesän Pietarhovin puutarhurin apuna ja oppipoikana

ja toi Raspberry Redin mukanaan Suomeen. Se oli puutarhurin läksiäislahja. Siitä oli sittemmin jaettu istukkaita pitkin perhettä. Isoäitini kutsui sitä Keisarinnaksi, ja sellaisena minäkin sitä ajattelin – viimeisenä elävänä muistona heistä kaikista. Sen vien mukani uuteen pihaan.

Liikkeelle lähdettiin aamuvarhain. Jos jään Kirkkonummelle, kotipuolen tutut katoavat elämästäni. Tilanne hermostutti, eikä Voitto osannut sitä juuri lievittää. Huomasin hänen ilmeistään epäilyn muuton järkevyydestä. Hän piti kuitenkin mölyt mahassaan.

Voitto väisti tien reunaan liiskaantunutta jänöjussia. Hän sanoi, että sillä oli yhä hyppy jaloissaan. Jänö ei saattanut aavistaa, millaisella vauhdilla ihminen autoaan kiidättää. Aina kun jäniksenmetsästykskausi alkoi, Voiton kansakoulun opettaja sairastui.

Taksia ajaessaan Voitto oli huomannut korppien ja varisten kärkyvän autojen yliajamia eläimiä. Korven korpit olivat eri maata kuin nämä rappeutuneet raadonsyöjät. Hän näki kerran nuorten korppien laskevan jäisellä rantakalliolla persmäkeä. Puhuttiin leikkivästä ihmisestä, mutta ei leikkivästä korpista.

- Miltä tuntuu ampua hirvi? kysyin.
- Pahalta, onhan se elävänä kauniimpi.
- Silti tapat.
- En, vaan kaadan. Sika tapetaan.
- Lopputulos on sama, sanoin.
- Maistuupi siulle sekä possu että hirvenpotka.
- Jovain, pakko myöntää.

Kuopion asemalla hyppäsin autosta, kiitin kyydistä ja ostin piletin Kirkkonummen Jorvaksen seisakkeelle. Olin kuullut puhuttavan Jorvaksentiestä, valtavyylästä Helsingistä länteen. En tiennyt liit-

Paavo jakoi neljä vuosikymmentä postia Rautavaaralla Pohjois-Savossa. Eläkepäivien kynnyksellä syöpä vei vaimon, ja kotikonnut muuttuivat muistojen ansaksi.

Hän päätyy sähköttömään autiotaloon Kirkkonummen Jorvakseeseen. Tuvan takaseinä on tapetoitu Pravdoilla. Rinteestä löytyy juoksuhauta.

Porkkalan vuokra-aika herää eloon, kun taloon saapuu siinä syntynyt Tanja. Hän kertoo upseeriperheensä vuosikymmenestä seudulla ja kutsuu Paavon Odessaan.

Paavo kunnostelee taloa, raivaa niitylle kasvimaan, kalastaa ja kerää marjoja sekä sieniä. Hän rakentaa kanalan ja myy munia torilla, josta tulee hänelle kuin toinen koti. Dokumentaristi Aino kiinnostuu Paavon elämästä, ja matkasta entiselle postinjakoreitille tulee käännekohta molemmille.

Kesän mittaan Paavo juurtuu Jorvakseeseen, vaikka kunnan toimet vaarantavat hänen maanläheisen elämänsä.

Syksyn kynnyksellä syrjäisen talon pihasta avautuu näkymä, joka ulottuu Pariisiin asti.

9 789528 088653

ISBN 978-952-80-8865-3